

ИЖТИМОЙ СЎРОВ ТАҲЛИЛИ: Акциядорлик жамияти ва унинг филиалларида коррупция ҳолатлари ҳамда аксилкоррупция чора-тадбирлари самарадорлиги

Сўровнома даври: 2026 йил 23-28-апрель
Умумий кузатувчилар: 1100–3800 нафар
Овоз берганлар: ўртача 116–139 нафар

1-СЎРОВНОМА ТАҲЛИЛИ: “Коррупция нима? Халқимиз бу иллатни қандай тушунади?”

Натижалар таҳлили:

- 65% — Пора бериш ва олиш (Энг кўп кўрсатилган вариант).
- 52% — Хизмат ваколатини шахсий манфаат йўлида ишлатиш.
- 26% — Таниш-билишчилик (Бу ижтимоий муаммо сифатида жиддий қабул қилинмоқда).

📊 Коррупция фақат пора эмас! Ўтказилган сўровномада респондентларнинг ярмидан кўпи (52%) мансаб ваколатларини шахсий мақсадларда қўллашни “Коррупция” деб билишини айтди. Эътиборлиси шундаки, одамлар нафақат пул билан боғлиқ жиноятларни, балки таниш-билишчилик (26%) ва уруғ-аймоқчилик (23%) каби ижтимоий муносабатларни ҳам Коррупция элементлари сифатида қайд этишган.

ХУЛОСА: Бу шуни кўрсатадики, жамиятда бу иллатга нисбатан тушунча кенгайиб, унга қарши муросасизлик кучаймоқда.

2-СЎРОВНОМА ТАҲЛИЛИ: “91% — Биз биргамиз!”

Ҳар 10 респондентдан 9 нафари Коррупцияга қарши курашишни нафақат давлатнинг, балки ҳар бир фуқаронинг бурчи деб ҳисоблайди — 🗣️ Барчамиз масъулмиз!

Сўровномамизнинг энг ҳайратланарли ва қувонарли натижаси: респондентларнинг 91 фоизи Коррупцияга қарши курашишни умумхалқ иши деб билади! 🤝

ХУЛОСА: Бу шуни англатадики:

- ✓ Жамият “бу менинг ишим эмас” деган қарашдан воз кечмоқда.
 - ✓ Ҳар бир фуқаро ўз дахлдорлигини ҳис қиляпти.
 - ✓ Келажакдаги ўзгаришлар учун мустаҳкам ижтимоий пойдевор бор.
- Атиги 5% респондент бу фикрга қўшилмаган, 4% эса ҳали бир қарорга келмаган. Аммо мутлақ кўпчиликнинг овози аниқ — биз бирлашсакгина бу иллатни енга оламиз! 🎯
- “Коррупцияга қарши кураш кимнинг иши?” 91% “Халқнинг иши”

3-СЎРОВНОМА ТАҲЛИЛИ: “Коррупцияни қандай тўхтатамиз? Ечим — ўзимизда!”

Респондентларнинг фикрича, Коррупцияга қарши энг яхши “қуроллар” қуйидагилар:

- 🗑️ Ҳуқуқий маданиятни ошириш (59%) – Энг кўп овоз олган вариант. Одамлар ўз ҳуқуқларини билса, таъмағирликка йўл қўймайди.
- 🔍 Фош қилишда қатнашиш (38%) – Жамиятнинг фаол қисми Коррупция ҳолатларини очиқлашга тайёр.
- 🗑️ Пора таклиф қилмаслик (22%) – Масъулиятни ўзидан бошлаш кераклигини тушуниб етганлар улуши.

ХУЛОСА: “Рақамлар шуни кўрсатмоқдаки, Коррупцияга қарши энг самарали “дори” — бу билим ва ҳуқуқий онг. Респондентларнинг 59 фоизи айнан шу йўлни танлаган. Яъни, қонунни билиш ва талаб қилиш — пора беришдан кўра кучлироқ воситадир. Шунингдек, ҳар 10 кишидан қарийб 4 нафари

(38%) Коррупцияни фош қилишда шахсан иштирок этишга тайёрлигини билдирган. Бу жамиятнинг “кўз юммаслик” даражаси ошиб бораётганидан далолат беради.”

4-СЎРОВНОМА ТАҲЛИЛИ: “Бизнинг фаолиятимиз қанчалик шаффоф? Сиз нималарни биласиз?”

“Акциядорлик жамиятимизда Коррупцияга қарши кураш бўйича олиб борилаётган ишлардан хабардорлик даражаси:

- ✓ 30% — Ислохотларимизни диққат билан кузатиб бормоқда ва тўлиқ хабардор.
- ⚠ 28% — Айрим ўзгаришлардан қисман хабардор.
- 🔍 27% — Маълумотга эга эмас, лекин билишни жуда хоҳлайди. Бу биз учун энг муҳим аудитория!
- 📄 15% — Ҳозирча маълумотга эга эмас.

ХУЛОСА: Респондентларнинг қарийб 55 фоизи (27%+28%) маълумотга эҳтиёж сезмоқда ёки билимларини тўлдирмоқчи. Бу шуни англатадики, Акциядорлик жамиятининг Коррупцияга қарши курашиш бўйича амалга ошираётган ишларини янада кенгроқ ва тушунарлироқ тилда ёритишимиз керак.

“Биз шаффофлик тарафдоримиз! Агар сизда Коррупцияга қарши курашиш тизими бўйича саволлар бўлса, уларни изоҳларда қолдириш ёки бизнинг расмий сайтимизда: Мувофиқлик тизими (комплаенс) хизмати билан тарнишинг! Сизнинг хабардорлигингиз — бизнинг муваффақиятимиз!”

5-СЎРОВНОМА ТАҲЛИЛИ: “Оғриқли” нуқта – Нега ҳамма ҳам Коррупция ҳақида гапирмайди? Асосий тўсиқларни аниқладик...

Бу ерда 40% лик кўрсаткич (ишни йўқотишдан қўрқиш) энг катта сигналдир. Уни марказга чиқариш керак.

“Коррупция ҳақида очиқ гапиришга нима халақит беради? Респондентларимиз қуйидаги сабабларни кўрсатишди:

- 🚫 40% — Ишни йўқотишдан қўрқиш. Бу энг катта ички тўсиқ бўлиб, ходимларнинг ижтимоий ҳимоясини кучайтириш кераклигини кўрсатади.
- ⚠ 24% — Таъқиблардан ва салбий оқибатлардан қўрқиш.
- 🗉 28% — Малака етишмаслиги. Яъни, Коррупция ҳақида қаерга ва қандай хабар беришни ҳамма ҳам билмайди.
- 🗣 26% — Аниқ фикрга эга эмаслар.”

ХУЛОСА: Биз ҳар бир ходимимизнинг хавфсизлигини кафолатлаймиз! Акциядорлик жамиятимизда Коррупция ҳолатлари ҳақида хабар бериш бутунлай аноним ва хавфсиз тарзда амалга оширилади. Сизнинг дахлдорлигингиз — тизимни тозалашнинг ягона йўли.

6-СЎРОВНОМА ТАҲЛИЛИ: Ишга жойлашишда адолат борми? — Холис баҳо!

Акциядорлик жамиятимиз марказий аппаратига ишга жойлашиш жараёнини ходимлар ва жамоатчилик қандай баҳолайди? 5 баллик тизимда натижалар қуйидагича:

- ☆ 42% (1 балл) — Респондентларнинг энг катта қисми тизимни бутунлай шаффоф ва Коррупциядан холи деб ҳисоблайди.
- ☆☆ 7% (2 балл) — Паст кўрсаткич.
- ☆☆☆ 22% (3 балл) — Ўрта даражадаги баҳо.
- ☆☆☆☆ 11% (4 балл) — Юқори даража.
- ☆☆☆☆☆ 20% (5 балл) — Респондентларнинг бешдан бир қисми ҳали ҳам тизимда Коррупция даражаси юқори деб ҳисоблайди.

ХУЛОСА: Жамоатчиликнинг 49 фоизи (1 ва 2 балл берганлар) ишга жойлашиш жараёнини ижобий баҳоламоқда. Бироқ, 20% респондентнинг энг юқори (5 балл) баҳо бергани — танлов жараёнларини янада очиқроқ ўтказиш, масалан, имтиҳонларни жонли эфирга узатиш ёки ташқи экспертларни жалб қилиш кераклигидан далолат беради.

7- СЎРОВНОМА ТАҲЛИЛИ: Акциядорлик жамияти филиалларда ишга қабул жараёни — Шаффофлик даражаси қандай?

Филиалларимизда ишга жойлашиш жараёнининг адолатлилик даражаси респондентлар томонидан қўйидагича баҳоланди:

45% (1 балл) — Энг юқори шаффофлик кўрсаткичи. Филиаллардаги қабул жараёни Марказий аппаратга (42%) қараганда кўпроқ ишонч уйғотмоқда.

9% (2 балл) — Ижобий баҳо.

14% (3 балл) — Ўртача кўрсаткич.

15% (4 балл) — Хатар мавжуд деб ҳисобловчилар.

18% (5 балл) — Тизимда Коррупция юқори деб ҳисобловчилар.

Фаоллик кўрсаткичи: Сўровномамиз 1172 киши томонидан кузатилди ва уларнинг 157 нафари ўз фикрини билдирди. Бу ҳар 7-8 кузатувчидан бири масалага бефарқ эмаслигини англатади.”

Қизиқарли факт: Марказий аппаратда Коррупция даражасини паст (1 балл) деб баҳолаганлар 42% ни ташкил этган бўлса, филиалларда бу кўрсаткич 45% га тенг. Яъни, филиаллардаги ишга қабул жараёни халқ назарида бироз адолатлироқ кўринмоқда.

ХУЛОСА: Биз барча ҳудудларда адолат тамойилларини бир хил таъминлаш устида ишляпмиз. Сизнинг ҳудудингиздаги филиалда вазият қандай? Фикрингиз биз учун муҳим!

8-СЎРОВНОМА ТАҲЛИЛИ: Манфаатлар тўқнашуви: Таниш-билишчиликка чек қўйилганми?

Марказий аппаратда ишга қабул қилиш жараёнида манфаатлар тўқнашуви даражасини ўргандик. Респондентларимизнинг баҳолари қўйидагича тақсимланди:

41% (1 балл) — Тизимда таниш-билишчиликка йўл қўйилмайди, деб ҳисобловчи мутлақ кўпчилик.

9% (2 балл) — Ижобий томонга мойил баҳо.

19% (3 балл) — Нейтрал ёки иккиланувчи позиция.

8% (4 балл) — Манфаатлар тўқнашуви хавфи бор, деб ҳисобловчилар.

25% (5 балл) — Бу масалани энг долзарб муаммо, деб кўрсатганлар.

Иштирок коэффиценти: 1194 нафар кузатувчидан 147 нафари фаол овоз берди. Бу мавзу жамиятда катта резонансга эга эканлигидан далолат беради.

ХУЛОСА: Респондентларнинг 25 фоизи (5 балл) бу муаммони юқори даражада деб ҳисоблаши — кадрлар танлови жараёнида “Меритократия” (фақат билим ва қобилиятга қараб саралаш) тамойилларини янада кучайтириш ва бу ҳақда очиқроқ ҳисобот бериш кераклигини англатади.

9-СЎРОВНОМА ТАҲЛИЛИ: Адолат мезони: Филиалларда таниш-билишчилик даражаси қандай?

Натижалар таҳлили: Филиалларимизга ишга қабул қилишда манфаатлар тўқнашуви (уруғ-аймоқчилик) ҳолатларига муносабатни ўргандик:

38% (1 балл) — Респондентлар филиалларда таниш-билишчилик йўқлигини тасдиқлашди.

10% (2 балл) — Вазиятни ижобий баҳолаганлар.

19% (3 балл) — Ўртача баҳо берганлар.

△ 12% (4 балл) — Муаммо бор деб ҳисобловчилар.

✕ 21% (5 балл) — Манфаатлар тўқнашуви даражаси юқори деб ҳисобловчилар.

Статистика: 1150 нафар кузатувчидан 143 нафари овоз беришда қатнашди. Бу мавзу ҳудудлардаги ходимлар ва номзодлар учун жуда долзарб эканлигини кўрсатади.

ХУЛОСА: Ҳисоботнинг энг қизиқарли жойи, аниқроғи Марказ ва филиаллардаги тафовут — икки кўрсаткични ўзаро солиштириш: Таниш-билишчилик (5 балл) Марказий аппаратда 25% деб баҳоланган бўлса, филиалларда бу кўрсаткич 21% ни ташкил этди. Яъни, респондентлар фикрича, ҳудудларда таниш-билишчилик хавфи Марказга қараганда 4 фоизга пастроқ.

10-СЎРОВНОМА ТАҲЛИЛИ: Карьера лифти: Лавозимга кўтарилишда адолат борми?

Марказий аппаратда ходимларнинг юқори лавозимларга кўтарилиш жараёни қанчалик шаффоф? Сўровномамиз натижалари қуйидагича:

● 46% (1 балл) — Респондентларнинг мутлақ кўпчилиги тизимда Коррупция йўқлигини ва ўсиш адолатли эканини таъкидлади.

● 11% (2 балл) — Ижобий баҳолаганлар.

● 15% (3 балл) — Ўртача баҳо берганлар.

● 11% (4 балл) — Хавф бор деб ҳисобловчилар.

● 17% (5 балл) — Юқори лавозимга кўтарилишда Коррупция даражаси юқори деб ҳисобловчилар.

Қизиқиш даражаси: 1152 нафар кузатувчидан 146 нафари овоз беришда иштирок этди. Бу мавзу айниқса ўз карьерасини қураётган мутахассислар учун жуда муҳим.

ХУЛОСА: Бу натижалар Акциядорлик жамияти ичидаги меритократия (энг муносибни танлаш) тамойили ишлаётганидан далолат беради: Ишга қабул қилишдан кўра (42%), лавозимга кўтарилишда (46%) шаффофлик даражаси юқори эканлиги компаниянинг ички назорат тизими самарали эканлигини кўрсатади. Бироқ 17% респондентнинг салбий баҳоси (5 балл) ички танловлар ва кадрлар захирасини шакллантириш жараёнларини янада очиқроқ ёритиш кераклигини англатади.

11-СЎРОВНОМА ТАҲЛИЛИ: Лавозимга кўтарилишда Коррупция даражасини баҳолаш...

Умумий статистика: Кузатувчилар сони: 1182 нафар.

Овоз берган респондентлар: 133 нафар (Активлик: 11.2%).

Овоз бериш натижалари диаграммаси:

Баҳо (Балл)	Тавсиф	Улуши (%)	Респондентлар сони (тақрибан)
1 балл	Коррупция деярли мавжуд эмас	51%	68 нафар
2 балл	Жуда паст даража	9%	12 нафар
3 балл	Ўрта даража	14%	19 нафар
4 балл	Юқори даража	10%	13 нафар
5 балл	Энг юқори даража	16%	21 нафар

Респондентларнинг ярмидан кўпи (51%) тизимда Коррупция даражасини энг паст (1 балл) деб баҳолаган. Бу ходимларнинг катта қисми лавозимга кўтарилиш жараёнини адолатли деб

ҳисоблашидан далолат беради. Шунинг таъкидлаш жоизки, жами 26% респондент (4 ва 5 балл берганлар) тизимда Коррупция даражаси юқори деб ҳисоблайди. Бу ҳар тўртта ходимдан бири жараённинг шаффофлигига шубҳа билан қарашини англатади. 14% респондент ўрта даражани (3 балл) танлаган, бу гуруҳда тизимга нисбатан иккиланиш ёки айрим ҳолатларда адолатсизликка учраш эҳтимоли мавжуд.

ХУЛОСА: Шаффофликни ошириш; Лавозимга кўтариш мезонларини (KPI, тест натижалари, сўхбат баллари) очиқ эълон қилиш тизимини жорий этиш.

Мақсадли ўрганиш: 5 балл (16%) ва 4 балл (10%) берган респондентлар қайси филиаллар кесимида эканлигини (агар анонимлик имкон берса) аниқлаш ва у ерда ички аудит ўтказиш.

Қайта алоқа: Ходимлар учун лавозим тайинловлари бўйича шикоят ёки эътирозларни билдириш имконини берувчи “ишонч телефонлари” самарадорлигини текшириш.

12-СЎРОВНОМА ТАҲЛИЛИ: Коррупцияга қарши чора-тадбирлар самарадорлигини баҳолаш...

Ушбу бандда Акциядорлик жамияти ва унинг филиалларида Коррупцияга қарши курашиш бўйича амалга оширилаётган ишлар ходимлар томонидан қанчалик самарали деб қабул қилинаётгани ўрганилди.

Кузатувчилар сони: 1162 нафар.

Овоз берган респондентлар: 139 нафар (Активлик: 12%).

Натижалар кўрсаткичи:

Баҳолаш мезони	Улуши (%)	Респондентлар сони (тахминан)
Яхши	37%	51 нафар
Қониқарли	40%	56 нафар
Қониқарсиз	25%	афар

Ижобий ва нейтрал муносабат: Респондентларнинг умумий 77% қисми Коррупцияга қарши чораларни “Яхши” ва “Қониқарли” деб баҳолаган. Бу жамиятда Коррупцияга қарши маълум бир тизим шакланганини ва у ишлаётганини кўрсатади. Бироқ, энг катта улушнинг (40%) “Қониқарли” жавобига тўғри келиши, чора-тадбирларни янада такомиллаштиришга эҳтиёж борлигидан далолат беради.

Танқидий ёндашув: Респондентларнинг тўртдан бир қисми (25%) амалдаги чораларни “Қониқарсиз” деб ҳисоблайди. Бу кўрсаткич Коррупцияга қарши кураш стратегиясининг айрим бўғинлари самарасиз эканлигини ёки ходимларга етарли даражада етказилмаётганини кўрсатувчи жиддий сигналдир.

Кузатувчилар ва иштирокчилар нисбати: 1162 нафар кузатувчидан фақат 139 нафари овоз берганлиги ходимларнинг ушбу мавзуда ўз фикрини билдиришда эҳтиёткорлик қилаётганини ёки пасивлигини кўрсатиши мумкин.

ТАВСИЯЛАР: Чора-тадбирларни қайта кўриб чиқиш; “Қониқарсиз” деб баҳолаган 25% ходимларнинг эътирозларини чуқурроқ ўрганиш (масалан, аноним сўровлар орқали қайси аниқ чоралар самарасиз эканлигини аниқлаш). Коммуникацияни кучайтириш; Амалга оширилаётган аксилкоррупцион чоралар (тушунтириш ишлари, янги назорат тизимлари) ҳақида ходимларга мунтазам равишда ҳисобот бериб бориш.

ХУЛОСА: “Қониқарли” баҳосини “Яхши” даражасига ўтказиш учун Коррупцияга қарши курашишнинг замонавий, рақамли воситаларини (инсон омилини камайтирувчи дастурлар) кенгайтириш. Ушбу йўналишдаги иш самарадорлигини доимий равишда таҳлил қилиб бориб, мониторинг натижаларини Акциядорлик жамиятининг ишчи тартибдаги мажлислари кун тартибига доимий равишда киритиб, муҳокама қилиш.

13-СЎРОВНОМА ТАҲЛИЛИ: Коррупцияга қарши кураш чораларининг етарлилик даражаси...

Ушбу савол бўйича таҳлилий ҳисобот аввалги саволларга қараганда чуқурроқ ёндашувни талаб қилади, чунки бу ерда респондентларнинг аниқ позицияси (Ҳа/Йўқ) билан бир қаторда, иккиланишлар (Қисман/Билмайман) ҳам акс этган.

Мазкур савол ходимларнинг Акциядорлик жамияти томонидан амалга оширилаётган аксилкоррупцион ислоҳотларга бўлган ишончини ва бу ишларнинг қўламини қандай қабул қилаётганини аниқлашга қаратилган.

Кузатувчилар сони: 1117 нафар.

Овоз берган респондентлар: 138 нафар (Активлик: 12.3%).

Натижалар қуйидаги жадвалда:

Жавоб варианты	Улуши (%)	Тавсиф
Ҳа, тўлиқ	23%	Ишлар тўлиқ ва сифатли олиб борилмоқда деб ҳисоблайди.
Қисман	41%	Ишлар олиб борилмоқда, лекин камчиликлар мавжуд.
Йўқ	21%	Амалга оширилаётган ишларни етарсиз деб ҳисоблайди.
Билмайман	15%	Жараён ҳақида маълумотга эга эмас ёки хулоса бера олмайди.

Асосий тенденция (Эҳтиёткор оптимизм): Энг кўп овоз “Қисман” (41%) жавобига берилган. Бу шуни англатадики, ходимлар ҳаракатларни кўрмоқда, бироқ уларнинг натижаси ёки кўлами барчани бирдек қониқтирмапти. Бу гуруҳ — тизимни яхшилаш учун асосий заҳира ҳисобланади.

Ишонч дефицити: Фақат 23% респондент ислоҳотларни “тўлиқ етарли” деб ҳисоблайди. Шу билан бирга, деярли ҳар бешинчи ходим (21%) тизимли ишларни мутлақо етарсиз деб баҳоламоқда.

Ахборот етишмовчилиги: Респондентларнинг 15% қисми “Билмайман” жавобини танлаган. Бу Коррупцияга қарши кураш бўйича амалга оширилаётган ишлар ходимларнинг барча қатламларига (айниқса қуйи бўғинларга) етиб бормаётганини ёки тарғибот ишлари сустрлигини кўрсатади.

ХУЛОСА: Ушбу кўрсаткичлар Акциядорлик жамиятида Коррупцияга қарши курашишда “миқдорий” кўрсаткичлардан “сифат” кўрсаткичларига ўтиш вақти келганини англатади.

Очиқлик ҳисоботлари: Ҳар чорақда амалга оширилган аниқ ишлар (аниқланган ҳолатлар, жазоланганлар ёки олди олинган хатарлар) бўйича ходимларга тушунарли инфографикалар тақдим этиш.

“Қисман” гуруҳини ўрганиш: Ушбу гуруҳ вакиллари билан аноним фокус-гуруҳлар ўтказиб, айнан нималар етишмаётганини (масалан, рақамлаштиришми, иш ҳақи масаласими ёки кадрлар танловими) аниқлаш.

Тарғиботни кучайтириш: “Билмайман” деб жавоб берган 15% қатлам учун Коррупцияга қарши курашиш сиёсати ва ички локал ҳужжатлар мазмунини тушунтириш бўйича семинар-тренинглар ташкил қилиш.

14-СЎРОВНОМА ТАҲЛИЛИ: Коррупция ва ҳуқуқбузарликлар содир этилишининг асосий омиллари...

Кузатувчилар сони: 1035 нафар.
Овоз берган респондентлар: 116 нафар.
Хусусияти: Кўп вариантли танлов.

Натижалар тақсимооти:

Т/р	Сабаблар ва омиллар	Улуши (%)
1.	Фуқароларнинг ўз ҳуқуқлари ва эркинликларини яхши билмасликлари	45%
2.	Манфаатлар тўқнашуви (таниш-билишчилик, уруғ-аймоқчилик)	43%
3.	Коррупцияга қарши курашнинг расмиятчилик (хўжақўрсинга) эканлиги	25%
4.	Жазо муқаррарлиги принципининг етарли даражада таъминланмаслиги	20%
5.	Аҳолининг жамият фаолияти ҳақида маълумотга эга эмаслиги	18%
6.	Қонун нормаларининг амалда ишламаслиги	17%
7.	Фаолиятда очиқлик ва шаффофлик етишмаслиги	17%
8.	Ҳуқуқий бўшлиқлар ва қонунчиликнинг мукамал эмаслиги	15%
9.	Бюрократия ва сансалорлик	8%
10.	Раҳбарларда Коррупцияга муросасизлик етишмаслиги	7%

Инсон омили ва ҳуқуқий саводхонлик (Энг катта муаммо): Респондентларнинг қарийб ярми (45%) асосий муаммони фуқароларнинг ўз ҳуқуқларини билмаслигида кўрмоқда. Бу эса коррупционерлар учун хизмат кўрсатиш жараёнида “сунъий тўсиқлар” яратишга имкон беради.

Тизимли анъаналар: 43% овоз билан “Манфаатлар тўқнашуви” иккинчи ўринда турибди. Бу Акциядорлик жамияти ва унинг филиалларида кадрлар сиёсати ва қарор қабул қилишда ҳали ҳам “таниш-билишчилик” омили жуда кучли эканлигини тасдиқлайди.

Ишончсизлик ва скептисизм: Респондентларнинг 25% қисми Коррупцияга қарши курашни шунчаки “расмиятчилик” деб ҳисоблайди. Бу рақам тизимдаги ислохотларнинг натижадорлиги ходимлар ва жамоатчиликка кўринмаётганидан далолат беради.

Жазо механизми: Жазо муқаррарлиги таъминланмаяпти, деб ҳисобловчилар (20%) Коррупцияга қўл урган шахсларнинг жавобгарликка тортилишига шубҳа билан қарашади, бу эса янги жиноятлар учун “яшил чироқ” бўлиб хизмат қилиши мумкин.

Маърифий ишлар: Мижозлар ва ходимлар учун ўз ҳуқуқ ва мажбуриятлари акс этган содда ва тушунарли қўлланмалар (флаерлар, инфостендлар) тайёрлаш.

Кадрлар филтри: Манфаатлар тўқнашувини олдини олиш учун кадрлар танловини тўлиқ автоматлаштирилган (инсон омилисиз) тизимга ўтказиш.

Амалий натижадорлик: Аксилкоррупцион чораларни “қоғоздаги ҳисоботлар”дан реал натижаларга (масалан, коррупцион хавф аниқланган жараёнларни бекор қилиш) ўтказиш ва буни кенг оммага эълон қилиш.

Шаффофликни ошириш: Жамият ва филиаллар томонидан кўрсатиладиган ҳамда кўрсатилган ҳар қандай хизматлар нархи, муддатлари ва тартибини жамият сайтида онлайн кузатиш имконини яратиш.

ХУЛОСА: Ушбу савол Коррупцияга қарши курашнинг "илдизи" ҳисобланган кадрлар сиёсати ва ишга қабул қилиш жараёнига ходимларнинг муносабатини очиқ беради. Натижалар шуни кўрсатадики, респондентларнинг мутлақ кўпчилиги Коррупциянинг олдини олишда кадрлар танловини энг асосий омил деб билади.

15-СЎРОВНОМА ТАҲЛИЛИ: Коррупциянинг олдини олишда кадрлар сиёсатининг роли...

Мазкур бўлимда Акциядорлик жамияти ва унинг филиалларида ходимларни ишга қабул қилиш тизими Коррупция даражасига қанчалик таъсир кўрсатиши таҳлил қилинди.

Кузатувчилар сони: 1040 нафар.

Овоз берган респондентлар: 116 нафар (Активлик: 11.1%)

Натижалар тақсими:

Жавоб варианти	Улуши (%)	Респондентлар сони (тахминан)
Ҳа, жуда катта аҳамияти мавжуд	61%	71 нафар
Қисман рол ўйнайди	19%	22 нафар
Йўқ, бунинг аҳамияти йўқ	13%	15 нафар
Жавоб беришга қийналаман	7%	нафар

Стратегик муҳимлик: Респондентларнинг 61 фоизи (мутлақ кўпчилиги) Коррупцияга қарши курашда кадрлар сиёсатини "жуда катта аҳамиятга эга" деб ҳисоблайди. Бу шуни англатадики, ходимлар назарида Коррупция айнан ишга қабул қилиш босқичиданоқ бошланади ёки айнан шу босқичда тўсилиши керак.

Умумий кайфият: Агар "Ҳа" ва "Қисман" жавобларини умумлаштирсак, ходимларнинг 80 фоизи кадрлар масаласини Коррупция билан бевосита боғлиқ деб билади. Бу жамиятда "Инсон капитали" ва "Меритократия" (лойиқлик даражасига кўра танлаш) принципларига талаб юқорилигини кўрсатади.

Скептисизм (Шубҳа): 13 фоиз респондент кадрлар сиёсатининг аҳамияти йўқ, деб ҳисоблайди. Бу гуруҳ эҳтимол Коррупция кадрлар танловида эмас, балки бошқарув жараёнида ёки тизимли камчиликларда, деб ҳисоблаши мумкин.

ХУЛОСА: Ходимларнинг ушбу муносабати кадрлар сиёсатини тубдан ислоҳ қилиш зарурлигини кўрсатмоқда.

Ишга қабул қилишни рақамлаштириш: Инсон омилини камайтириш учун онлайн тест синовлари ва натижаларни реал вақт режимида эълон қилиш тизимини кенгайтириш.

Комплаенс-назорат: Ишга қабул қилиш жараёнида номзодларни “коррупцион хавф” бўйича текшириш ва манфаатлар тўқнашуви йўқлигини ўрганиш.

Очиқлик: Вакант лавозимлар бўйича танловларни нафақат Акциядорлик жамияти веб-сайтида, балки кенг оммалашган платформаларда эълон қилиб бориш ва суҳбат жараёнларида жамоатчилик вакиллари кузатувчи сифатида жалб қилиш.

ЭСЛАТМА: Акциядорлик жамияти матбуот хизмати (Ахборот хизмати) томонидан коррупцияга қарши курашиш натижаларини ёритиш шунчаки ихтиёрий ҳаракат эмас, балки Ўзбекистон Республикаси қонунчилиги билан белгиланган мажбуриятдир.

Куйида ушбу жараённи қайси фармон ва қарорлар асосида, қандай тартибда амалга ошириш кераклиги бўйича ҳуқуқий-услубий қўлланма келтирилган.

Ҳуқуқий асослар (Асосий ҳужжатлар): Акциядорлик жамияти ахборот хизмати сўровнома натижаларини ёритишда куйидаги ҳужжатларга таянади:

Ўзбекистон Республикаси Президентининг: “Давлат органлари ва ташкилотларининг фаолияти очиқлигини таъминлаш, шунингдек, жамоатчилик назоратини самарали амалга оширишга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПФ-6247-сон Фармони.

- **Мазмуни:** Давлат иштирокидаги корхоналар ўз фаолиятига оид, шу жумладан коррупцияга қарши курашиш ҳолати ҳақидаги маълумотларни ОАВ ва интернетда эълон қилиши шарт.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг: “Коррупцияга қарши курашиш фаолиятини самарали ташкил этишга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПҚ-5177-сон Қарори.

- **Мазмуни:** Ташкилотларда "комплаенс-назорат" тизими иши ва унинг натижадорлиги очиқ ёритилишини талаб этади.

Ўзбекистон Республикасининг “Коррупцияга қарши курашиш тўғрисида”ги Қонуни.

- **Мазмуни:** Коррупцияга қарши курашишда очиқлик ва шаффофлик, фуқаролик жамияти билан ҳамкорлик принципларини белгилайди.

АХБОРОТ ХИЗМАТИ ТОМОНИДАН ЁРИТИШ МЕХАНИЗМИ

Ахборот хизмати сўровнома натижаларини шунчаки “эълон қилиш” эмас, балки **ПФ-6247-сон Фармон** талабларига мос равишда куйидаги шаклларда тақдим этиши лозим:

А. Очиқ маълумотлар сифатида (Очиқлик индекси учун)

Фармон талабига кўра, ташкилотнинг расмий веб-сайтида алоҳида **“Коррупцияга қарши курашиш”** бўлими бўлиши ва унда куйидагилар жойлаштирилиши шарт:

- Ўтказилган сўрономаларнинг тўлиқ ҳисоботи.
- Аниқланган коррупциявий хавф-хатарлар харитаси.
- Коррупцияга қарши курашиш бўйича қабул қилинган ички локал ҳужжатлар.

Б. Ижтимоий ҳисобот шаклида

Ахборот хизмати раҳбари (Матбуот котиби) куйидаги тадбирларни ўтказиши:

- **Брифинг ёки матбуот анжумани:** Сўрономада қатнашган 130 дан ортиқ ходимнинг фикри асосида тизимдаги "оғриқли нуқталар" (масалан, 43% кўрсатган таниш-билишчилик) ва уларни бартараф этиш режаси ҳақида ҳисобот беради.

- **ОАВ билан ишлаш:** Натижаларни бошқа электрон платформаларда ёки бошқа марказий нашрларда эълон қилиш орқали жамоатчилик назоратини таъминлайди.

- **Ҳисоботни ёритишда ишлатиладиган терминология**

ПҚ-5177-сон қарор талабларига мувофиқ, ахборот хизмати маълумот беришда қуйидаги профессионал иборалардан фойдаланиши тавсия этилади:

- *“Коррупцияга нисбатан муросасиз муносабат (комплаенс маданияти) шакллантирилмоқда...”*
- *“Манфаатлар тўқнашувини бошқариш бўйича амалий чоралар кўрилмоқда...”*
- *“Этика ва коррупцияга қарши курашиш сиёсати ижроси таъминланмоқда...”*

Алишер Рахмонов, Мувофиқлик тизими (комплаенс) хизмати бошлиғи

«Ўзбекистон МЭТ» АЖ Ахборот хизмати
<http://t.me/uzmetaxborotxizmati>